

територіальної реформи із забезпеченням збереження цілісності держави та її унітарного устрою; забезпечення розширення прав територіальних громад щодо вирішення питань місцевого значення; підвищення відповідальності місцевих органів та посадових осіб місцевого самоврядування за результати своєї діяльності [1].

Список використаних джерел

1. Архипенко І. М. Зарубіжний досвід децентралізації влади: уроки для України // Державне управління та місцеве самоврядування. Зб. наук. пр. – Дніпро, ДРІДУ НАДУ, 2018. – № 12. – С. 7 – 16.
2. Децентралізація влади в Україні: оцінювання результатів формування та розвитку самодостатніх громад: монографія / за заг. та наук. ред. С. М. Серьогіна, І. А. Чикаренко. – Дніпро: ДРІДУ НАДУ, 2019. – 292 с.
3. Зарубіжний досвід проведення децентралізаційних реформ. – Режим доступу: <http://kyiv.fpsu.org.ua/index.php/sotsialnyi-dialoh/uhody-pro-srivpratsiu/240-zarubizhnij-dosvid-provedennya-detsentralizatsijnikh-reform>.
4. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні: розпорядження Кабінету Міністрів України від 1 квітня 2014 р. № 333-р – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80>.
5. Про добровільне об'єднання територіальних громад: Закон України від 05 лютого 2015 р. № 157. – Режим доступу: www.minregionbud.gov.ua.

Валерій ВЛАСЮК

*д.е.н., професор, Університет
митної справи та фінансів,
м. Дніпро*

УПРАВЛІННЯ ЗНАННЯМИ ЯК ВАЖЛИВИЙ ФАКТОР УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІКОЮ

Знання, як і досвід накопичують усе життя, набираючись нового, незвіданого, формуючи свої погляди та розповсюджуючи їх далі, на оточуючий світ. Адже вони є запорукою досягнень людини та формою його наповнення.

Свого часу президент Гарвардського університету Д. Бок відмітив, що коли хтось вважає освіту дуже дорогою, нехай спробує підрахувати вартість неосвіченості. Адже ціна, яку платять за неграмотність і недостатню якість людського капіталу – дуже висока. Тому навчання кадрів – це не витрати, а необхідна передумова для постійного удосконалення, можливості гнучко використовувати кадри, знижувати невиробничі витрати [1].

Також і американські науковці Р. Лукас та П. Ромера, які є одними із розробників сучасних моделей економічного зростання, виділяють та

наголошують на значенні людського капіталу в процесах відтворення. Р. Лукас ще у 1985 р. виділив значення, з кількісної точки зору, впливів на економічне зростання інвестицій у людський капітал, а не у фізичний та стверджував, що інвестиції у людський капітал конкретної людини підвищують продуктивність праці не тільки певної особи, але й інших людей. Він відмічав, що існують позитивні зовнішні ефекти, які виникають в результаті інвестицій у людський капітал. За його оцінками, цей ефект є значним, адже еластичність випуску в США по відношенню до зовнішнього ефекту людського капіталу складає 0,4, тобто збільшення позитивного зовнішнього ефекту людського капіталу на 10 % призводить до збільшення випуску на 4 %. Його висновки покладаються на те, що освіта, професійна підготовка та інші впливи, які підвищують людський капітал, повинні мати державні субсидії, й можливо у більшій мірі, а ніж це робиться сьогодні [1].

Проте, природжений талант (хист), одержана освіта ще не гарантують, що людина, яка має високий рівень освіти, культури, компетентність, професіоналізм, в змозі вибрати вірний напрям своєї діяльності та буде здатною і значимою в економічному середовищі. Відомо, що вибір та визначення виду і сфер діяльності ґрунтується на результативності й ефективності, що в значній мірі залежить від обраної форми організації роботи та мистецтва управління.

Відправною точкою для Г. Беккера слугувало уявлення, що при вкладенні своїх коштів у підготовку і освіту, студенти та їх батьки поводять себе раціонально, зважаючи вигоди й витрати, до того ж, він здійснив практичний розрахунок економічної ефективності освіти [1]. Важливого значення набуло введена Г. Беккером відмінність між спеціальними і загальними інвестиціями (ресурсами) у людину, адже спеціальна підготовка (наприклад, менеджера) наділяє працівників знаннями й навичками, які складають інтерес лише для того закладу, де вони будуть використані, а загальна підготовка надає знання та навички, що можуть знайти застосування в інших організаціях, а це виявляє роль самовизначення у процесах бажання, або небажання одержувати певні (загальні чи спеціальні) види знань і можливість розпорядження ними на свій розсуд. У складі витрат на навчання головним елементом були визнані «втрачені заробітки», тобто заробітки, які недоотримані студентами за роки навчання. По суті, «втрачені заробітки» вимірюють цінність часу студентів, який був витрачений на формування свого людського капіталу. За розрахунками Г. Беккера, визначалось, що у США віддача від вищої освіти знаходиться на рівні 10-15 %, тобто ці показники перевищують прибутковість більшості фірм, а це підтверджувало припущення щодо раціональності поведінки студентів та їх батьків [1].

Увійшовши за звичай, таке поняття, як «інтелектуальний капітал суспільства», характеризує не тільки динаміку розвитку суспільства

загалом, а й є предметом соціальних, психологічних, економічних понять у контексті формування нового господарського механізму, який ґрунтується на ринкових відносинах, з метою проведення ефективної економічної політики.

Слід відзначити, що ще у середині ХХ ст. в світі почали усвідомлювати, що саме інтелектуальний потенціал країни визначає її роль, місце та здатність до проведення ефективної господарської діяльності, впливаючи на всі сфери життєдіяльності людини. Одними з перших це зрозуміли американці, які зайнялись «збиранням мізків» на ґрунтовній основі, про що свідчать ім'я таких всесвітньовідомих науковців, як А. Ейнштейн, В. Браун, В. Леонт'єв, І. Сікорський, П. Сорокін, З. Фрейд та ін, які з певних суб'єктивних чи об'єктивних причин переїхали та стали працювати в США [1]. Створені державними органами США сприятливі умови, залучили багатьох емігрантів-інтелектуалів до наукових досліджень для цієї країни, що означало отримання прямих інтелектуальних інвестицій в економічний розвиток. Наприклад, на сьогодні, в інженерних науках, математиці та сфері інформаційно-комунікаційних технологій понад 40 % дисертацій на здобуття вченого ступеню доктора філософії у даному напрямку, захищено в США закордонними аспірантами, а частка іноземців, які отримали ступені доктора філософії, враховуючи усі спеціальності, становить 22 % [1].

Як відомо, для того, щоб підготувати висококваліфікованого фахівця на рівні кандидата наук (аналог американського доктора філософії), потрібно приблизно 20 – 25 р., а повного доктора наук – 30 – 35 р. В залежності від обраної професії, рейтингу навчального закладу, навчання в американському університеті в середньому коштує до 30 тис. дол., тому «придбання» одного фахівця із ступенем кандидата наук, означає пряму інтелектуальну інвестицію в американську економіку не менше 300 тис. дол. [1]. До того ж, на сьогодні в університетах та промисловості США працюють 76,4 тис. іноземних науковців та 93,1 тис., які вже отримали американське громадянство, що зважаючи на витрати на навчання (300 тис. дол.), виявляють прямі інвестиції в американську науку і промисловість іноземних інтелектуалів у сумі – 50,86 млрд. дол. США [1].

Відповідно, що виникає необхідність відзначити, що ще у середині ХХ ст. в світі почали усвідомлювати, що саме інтелектуальний потенціал країни визначає її роль, місце та здатність до проведення ефективної господарської діяльності, впливаючи на всі сфери життєдіяльності людини. Саме тому на Заході великі компанії вкладають у навчання і розвиток персоналу від 1 до 5 % річного обігу, вважаючи при цьому, що вкладені гроші з надміром повертаються. В багатьох країнах світу провідне місце в системі управління підприємством посідає освіта, набуті знання та вважаються основним критерієм його економічного успіху.

На сьогодні в світі існує таке поняття, як «інтелектуальна

достатність», що знаходить прояв у збереженні і примноженні науково-освітнього потенціалу країни, спроможного забезпечити постійний приплив нових ресурсів знань [1]. Відмічається, що в країнах, де інноваційний розвиток фактично не здійснюється, продовжують панувати 3 - й і ? - й технологічні уклади (відповідно 58 та 38 % від випуску продукції), тоді як розвинені країни активно переходять на 5 – й та 6 – й уклади. Зростання ВВП країни за рахунок упровадження нових технологій оцінюється всього в 0,7 – 1,0 % [1].

В Україні ж в сфері інтелектуального суверенітету на сьогодні спостерігається катастрофічна руйнація системи національної освіти передусім внаслідок запровадження Болонської системи інклюзивної та інших якихось наук, які пропагандують або неосвічені, але з певним дипломом люди, чи ті, які навмисно проводять чужу і сторонню нашим усвідомленням норми набуття знань.

Перехід на західні моделі й відхід від усталених традицій вітчизняної освітньої системи призвів до істотного ослаблення інтелектуального суверенітету країни.

1. Власюк В. Є. Освіта й економіка: взаємообумовленість стану чи перспектива занепаду? / В. Є. Власюк // Філософія. Культура. Життя: Міжвузівський збірник наукових праць. – Випуск 39. – Дніпропетровськ: Дніпропетровська державна фінансова академія, 2013. – С. 157 – 170.

Світлана ВОЛОЩУК

*аспірантка кафедри європейської
інтеграції та права ЛРІДУ НАДУ*

ТРАНСПАРЕНТНІСТЬ ЯК ІНСТРУМЕНТ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПУБЛІЧНОСТІ УПРАВЛІННЯ

Становлення та розвиток системи публічного управління в Україні вимагає визначення, перш за все, принципово важливих складових цього процесу і розроблення ефективних інструментів управління для забезпечення належного функціонування цих складових в ході здійснення управління публічного характеру. Саме ж управління у принципі не може бути публічним без дієвого інформаційно-комунікаційного супроводу. У цьому контексті рівень публічності визначається рівнем транспарентності.

Транспарентність як атрибут публічного управління є багатогранним поняттям і у теоретико-методологічному, і у практично-прикладному значенні. На прикладний характер транспарентності звертає увагу дослідниця Н. Грищенко, яка вважає, що головною передумовою забезпечення транспарентності, зокрема коли йдеться про виконавчу